

Türkiye'nin fosil kaynaklı enerji tüketimini azaltarak kalkınması olanaklı

Enerji çılgınlığı felaket getiriyor

Japonya'daki kazanın ardından Almanya nükleer santrallerini kapattı. Oluşan açığı diğer üretim sektörlerinde artış sağlayarak kapattı ve toplamda da enerji tüketimini azalttı. Enerji tüketimi artırılarak kalkınılaacağı yönündeki düşünce yapısının değişmesi gerekiyor.

Önder ALGEDİK

Tüketici Der. Fed. İklim ve Enerji Sorumlusu

Türkiye de, "enerjiye ihtiyacımız var" denilerek yaratılan enerji çılgınlığını, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) yayımladığı son ilerleme raporu ortaya koyuyor. İlerleme raporuna göre, Ocak 2012 itibarıyla Türkiye'nin kurulu gücü 53.6 GW'a ek olarak şu an 42.4 GW'lık yeni elektrik santrali yapılıyor. Yani, elektrik üretimimizi neredeyse ikiye katlayacak yatırımlar sürüyor!

Almanya başardı

Çılgınca elektrik santrali yapmanın bir dizi sebebi var. Dünya'da pek çok ülke kalkınma ve büyüme karşılığında enerji yoğunluklarını azaltıyor. Türkiye ise ekonomik büyümeyi daha fazla enerji kullanımını ile eş tutuyor. Politikalarını da enerji üretimi ve dolayısıyla tüketimini arttırmak üstüne kuruyor.

2011 yılında Japonya'da meydana gelen nükleer kazanın ardından Alman hükümeti enerjisinin yüzde 23'ünü sağlayan nükleerden vazgeçme kararı aldı. İlk aşamada bazı santralleri devreden çıkardı. Almanya, nükleer riskinden halkını kurtarmaya çalışırken yeni bir iklim krizine de neden olmamaya çalıştı. Enerji açığı oluşacağı, kömüre yüklenileceği iddialarına karşın durum böyle olmadı. Nükleer santrallerden doğan boşluğu, biyogaz, biyoyakıt, rüzgar ve fotovoltaiik yöntemleriyle ürettiği enerjiyi artırarak karşıladı. buna göre biyogazda yüzde 21, biyoyakıtta yüzde 81, rüzgarda yüzde 21 ve fotovoltaiikten üreten üretilen enerjide 67 oranında artış sağladı. Kömür kullanımını beklediği gibi artmadı, doğalgaz kullanımını da yüzde 11 azaldı. Almanya bütün bunları yaparken toplamda enerji kullanımını yüzde 0.3 azalttı. Hem de ekonomisinin 2011'de yüzde 3 büyümesine rağmen bunu başardı.

Sadece Almanya örneği bile, bize büyüme ile enerji artışının bir ilişkisi olmadığını gösteriyor. Türkiye'de ise durum enerji ihtiyacı değil, enerji spekülasyonudur. Üstelik Almanya örneği dünyada tek değildir. Küresel eğilimin enerji yoğunluğunu düşürmek ve yenilenebilir enerjiden daha fazla fayda-

lanmak yönünde olduğu görülüyor.

Türkiye: Enerji Devleti!

Aralık 2011'de Durban Güney Afrika'da Germanwatch İklim Değişikliği Performans Endeksi'ni açıkladı. Listede daha önce 50. sırada olan Türkiye, 58'e gerileyerek hemen Kazakistan, İran ve S.Arabistan'ın önünde yer aldı. Raporu değerlendiren Jan Burck "Yükselen ekonomilerde, ülkeler her geçen gün daha verimli hale geliyor ve bir birim milli gelir için daha az karbondioksit salımı yapıyor" deyip, ekliyor: "Türkiye'de ise durum tam tersi."

Listede Kazakistan, İran ve S. Arabistan gibi fosil yakıt üreticilerinin hemen önünde yer almak, ne kadar enerji devleti olduğumuzu, enerjiyi nasıl kullandığımızı yeterince ortaya koyuyor.

Enerji için yer var mı?

Rize'de 25, Trabzon'da 47, Artvin'de 28 hidro elektrik santrali (HES) yaptıktan sonra elde edeceğimiz yarım GW civarında olacak. Ancak bu enerji karşılığında bu kentlerde yaşam ve doğa için pek yer kalmayacağını görebilirsiniz. Toplamda 789 enerji projesi ile Türkiye'de sadece yaşamın değil, geleceğin de kalmayacağı ortada. Asıl önemlisi, bugün için enerji verimliliği ve iklim dostu enerji projelerini gerilerde tutan Türkiye için mevcut süren projelerin ciddi bir risk olduğunu söyleyebiliriz.

İklim için risk

Enerji politikalarını yapan ve savunmaların dikkate almadığı bir nokta var. Dünya bizim sınırsız ve sorumsuz bir kaynağımız değil. Bu yaklaşımı bütün enerji projelerinde görebiliyoruz. Hâlâ hiçbir kömür ya da doğalgaz projesinin herhangi bir dökümanında ne kadar sera gazı salacağına, iklimi ne kadar değiştireceğine ilişkin bilgi bulunmaz. Aynı şekilde, HES projelerinde ise, iklim nedeniyle oluşan yağış modelleri çalışılmadığı ve yaratacağı doğal tahribat düşünülmediği için nasıl bir iklim kırılması yaratacağı bilinmez ve dikkate alınmaz. Enerji projelerini yapanlar ve politikacılar her ne kadar iklimi görmeseler de biz yaşıyoruz. Hem de bugün.

Adana'daki baraj faciasında kaybolan işçilerden bir kısmı henüz bulunamadı.

Felaket artık yaşamımızda!

Sanayileşme öncesi atmosferde karbondioksit yoğunluğu 280 ppm (milyonda parçacık sayısı) düzeyindeydi. Gezeğinin iklim dengesini bozmayacak güvenli üst sınır ise 350 ppm! Hawaii'de bulunan Mauna Loa istasyonu Şubat 2012 ölçümlerine göre karbondioksit yoğunluğu 393.65 ppm. İklimin devrilme noktası açısından kritik bir noktadayız. Zaten gezegeni yaklaşık bir derece kadar ısıttık. Bu veri Türkiye açısından incelendiğinde, daha iyi bir tablo ile karşı karşıya değiliz.

Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2010 yılını değerlendirdiği raporda, 2010 yılı 1970-2000 yılı normalleri olan 12.81 dereceden tam 2.38 derece daha sıcak geçmiş. İşin daha da kötüsü, Türkiye meteoroloji verileri içinde en sıcak 10 yılın tamamı 1998-2010 yılları arasında gerçekleşmiş!

İklim değişikliği sadece sıcaklık artışı değil, aşırı yağışlarda bunun bir parçası. Bu kış yaşadığımız kar yağışı ile ulaşım ve enerji sistemlerimiz felç oldu. Sadece Şubat 2012 yağışlarına baktığımızda, Türkiye'de 25 havzanın 2'si normallerin altında yağışla karşılaşırken, kalan 23 havzada uzun yıllar normallerin üstünde bir yağışla karşılaştı. Batı Karadeniz Havzası normallerinin 1,5 katı fazla Şubat ayı yağışı aldı. Türkiye genelinde yağış miktarı ise Şubat ayı normallerinden yüzde 32,3 fazla!

Şubat ayı yağışları ardından gelen hızlı sıcaklık artışı bu sefer sel baskınlarını gündeme getirdi.

Kar yağışları ardından ısınma sonucu su baskınlarının en güncel örneğini Ankara'nın Gölbaşı ilçesinde gördük. Kar sularının erimesi ile beslenen havzada havaların hızla ısınması ile ciddi bir su akışı oldu. İlçenin kamu binalarının da olduğu yerler su altında kaldı. Daha fazla su baskını yaşanmaması için, 10 milyon

metreküp hacmi olan Mogan gölüne 4 km mesafede 15 milyon metreküplük bir yapay gölet oluşturmak zorunda kalındı. Çölovası adı verilen bu yer, yıllarca yağış tehdidi olmağı için tarım ve yerleşim için kullanımda olan bir bölge idi.

2007 kuralı ile iklim felaketlerini keşfeden insanlar, sel felaketleri, su baskınları, sıcak hava dalgaları ile diğer sonuçlarının da hayatımıza girdiğini görüyor.

Sonun başlangıcı mı?

Şu an inşaa halinde olan 8.4 GW kömür, 13.3 GW doğalgaz olmak üzere 21.7 GW'lık yeni fosil yakıtlı enerji santrali çalışmaya başladığında enerji sağlamaktan çok iklimi değiştireceği, daha fazla iklim felaketini yaşamımıza sokacağı kesin. İklim dengelerinin daha fazla bozulması ile inşa halinde olan 543 HES projesi yok ettiği canlı yaşam ile hayatımızı ve doğal dengeyi daha fazla kırılğan hale getirecek. Bugün bile aşırı meteorolojik olaylarda kırılğan olan altyapımıza, iklim dengelerini kıran, felaketlere karşı kırılğan ve boşa çıkacak bir enerji sistemi eklemiş olacağız.

Bugün bütün dünya iklim değişikliği konusunda hedefler koyarak, enerji kullanımını azaltan politikalarda adımlar atıyor. Bu adımlar yetersiz. Bilim çok daha fazlasının yapılması gerektiğini ortaya koyuyor. Fakat Türkiye enerji çılgınlığı ile iklim felaketlerini artıracak politikalarla bizi karşı karşıya bırakıyor.

Küresel düzeyde iklim için daha büyük adımlar isteyenler açısından 5 Mayıs 2012 önemli bir gün. Bu tarihte bütün dünyada binlerce kent, iklim felaketlerine dikkat çekmek ve bunun için fosil yakıt desteklerinin kaldırılması, alınan vergilerin iklim çalışmalarına harcanması, daha fazla enerji verimliliği, daha fazla yenilenebilir ve iklim dostu ulaşım için sokaklarda olacak.